

Микола Орлов

РОЛЬ ГІПОТЕЗ У ФОРМУВАННІ СИСТЕМИ ВЗАЄМОДІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ

Обґрунтовано роль і місце гіпотез як потужного наукового інструмента, який дозволяє «зазирнути за горизонт» можливого розвитку подій в тій чи іншій сфері життєдіяльності людства, у тому числі і у сфері державного управління, складовою якої є взаємодія регіональних органів виконавчої влади. Наведено структуру моделі урахування висунутих гіпотез для аналізу органами виконавчої влади можливого розвитку подій у разі удосконалення організації взаємодії суб'єктів регіонального рівня.

Ключові слова: гіпотеза, система взаємодії, регіональний орган виконавчої влади, чинники впливу.

Постановка проблеми

Як відомо, під гіпотезою розуміється [1]: а) наукове припущення, яке висувається для пояснення певних явищ дійсності; б) складова частина правової норми, що визначає умови, за наявності яких суб'єкти права здійснюють свої права й обов'язки, вказані в диспозиції норми. Для взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку обидва визначення можна застосовувати у повному обсязі, так як: а) процес взаємодії і створена система взаємодії відповідно здійснюється та функціонує в реальних умовах обстановки, що може скластися в державі або її регіонах; б) суб'єкти взаємодії регіонального рівня (регіональні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та органи управління регіональними силами охорони правопорядку) діють в єдиному правовому полі, користуючись законодавчо визначеними нормами та повноваженнями.

Дослідження ролі гіпотез у разі формування системи взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку є логічним продовженням науково-дослідної роботи, яка проводилася трьома вищими навчальними закладами м. Харкова напередодні проведення чемпіонату з футболу в Україні ЄВРО-2012 [2].

Гіпотезами, як науковими припущеннями, займалися вчені з давніх часів. Так, перша спроба пояснити походження Сонячної системи була зроблена німецьким географом і філософом І. Кантом (1724—1804). У 1796 р. вийшла книга французького математика та астронома П. Лапласа «Виклад системи світу», в якій була опублікована його космогонічна гіпотеза [3].

Відома наукова праця Томаса Барнета «Священна теорія Землі», яка вийшла в 1681 р., написана на гіпотезах, які зробив (припустив) автор. У п'ятдесятих роках минулого століття стала популярною гіпотеза харківського астронома В. Г. Фесенкова, який підійшов до вирішення проблеми з точки зору народження і еволюції зірок. [4].

Ідею про те, що будь-які дві людини на Землі пов'язані між собою не більш, ніж через п'ять посередників, вперше висловив у 1929 році угорський письменник і журналіст Ф. Карінті. Широку популярність і статус гіпотези ця ідея отримала після робіт психолога С. Мілгрема у 1969 році. На сьогодні вчені з Міланського університету посилюють гіпотезу шести рукошляків за

допомогою Facebook [5]. Гіпотези відносно «літаючих тарілок» висували багато вчених, серед яких можна виділити Ф. Ю. Зигеля [5]. Гіпотези при дослідженні проблем в державному управлінні використовував В. Бакуменко [6]. Частково гіпотези пов'язані з соціально-політичним та соціально-економічним станом України на сучасному етапі використані в роботі [7]. Разом з тим, відсутній цілісний обґрунтований підхід щодо визначення ролі гіпотез у разі формування системи взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку.

Отже, гіпотеза – це потужний науковий інструмент, який дозволяє «зазирнути за горизонт» можливого розвитку подій в тій чи іншій сфері життєдіяльності людства, у тому числі і у сфері державного управління, складовою якої є взаємодія регіональних органів виконавчої влади.

Вважаємо за необхідне обґрунтувати гіпотези щодо обстановки, в якій буде функціонувати система взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку, сутність яких ґрунтується на аналізі можливих обставин, що можуть виникнути в регіоні держави і які слід враховувати регіональним органам виконавчої влади.

Як відомо, охорона правопорядку, яка є предметом постійної уваги органів виконавчої влади як у центрі, так і в регіонах, пов'язана зі станом соціально-політичної та соціально-економічної обстановки в державі та її регіонах. Доцільно висунути гіпотези щодо можливого розвитку подій в державі та її регіонах є підґрунтям об'єктивного оцінювання стану обстановки і необхідних дій органів державної виконавчої влади як в центрі, так і в регіонах.

Обґрунтувати гіпотези, в яких буде функціонувати система взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку, можна, спираючись на такі загальні підходи.

1. Складні умови обстановки, що склалися в державі або в її регіоні (регіонах), обумовлені різними обставинами. Такими обставинами можуть бути: а) повені в окремих регіонах; б) пожежі на підприємствах, арсеналах, лісних масивів; в) землетруси, масштабні зсуви ґрунту або інші природні явища.

Зазначені приклади ускладнення обстановки не завжди можуть призвести до введення надзвичайного стану. Може скластися в державі ситуація, що тривалий час у межах регіону держави обстановка буде «балансувати» між звичайним і надзвичайним станом. За таких умов можливе виникнення заворушень (масового заворушення) як результат незадоволення громадян. Механізм наростання незадоволення громадян наведено на рис. 1.

Будь-яке ускладнення обстановки в регіоні держави тим чи іншим чином впливає на сталий уклад життя людей, що може викликати їх незадоволення. Так, наприклад, у разі підтоплення населених пунктів у регіоні держави в результаті повені може здійснюватися примусове відселення людей особовим складом регіональних сил охорони правопорядку, яке санкціоноване регіональними органами виконавчої влади. Через побоювання втрати майна і домашньої худоби люди почнуть обурюватися, чим негайно скористаються організатори масових заворушень. Тобто, одночасно у певній місцевості можуть відбуватися дві негативні події. Перша: на тлі надзвичайних обставин, викликаних повинню, почнеться підтоплення населених пунктів, ліквідацією якого займуться органи і підрозділи Міністерства з надзвичайних ситуацій. Друга: в результаті відселення

Мета

Виклад основного матеріалу

Аналіз останніх досліджень і публікацій

людей можуть виникнути заворушення – їх припиненням займеться єдиний орган управління і підрозділи регіональних сил охорони правопорядку. Зазначеними діями органів та сил повинен керувати голова обласної державної адміністрації як представник вищого органу виконавчої влади.

Отже, стислий розгляд першого підходу дозволяє сформулювати першу гіпотезу: «в державі або її регіонах може ускладнитися обстановка за різних обставин». За таких умов з'являються наступні проблемні питання щодо перевірки ефективності існуючої системи державного управління. До таких проблемних питань можна віднести: а) може ефективно працювати існуюча централізована система державного управління органами виконавчої влади, коли одному вищому органу виконавчої влади підпорядковано більше 25 об'єктів управління (голів обласних державних адміністрацій) чи ні? б) існує чи відсутній на державному рівні законодавчо визначений механізм організації і здійснення взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку? в) чи визначений механізм старшинства суб'єктів регіонального рівня у сфері охорони правопорядку?

2. Держава знаходиться в умовах необхідності введення надзвичайного стану в одному з регіонів при різкому погіршенні обстановки за вищеназваними обста-

винами. Це можна уналежнити до другої гіпотези, яка дає новий імпульс органам державної влади всебічно оцінити готовність органів усіх рівнів, сил та засобів до розвитку можливих подій.

У зв'язку з цим, разом з іншими проблемними питаннями постає питання наявності або відсутності заздалегідь організованої взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку.

За таких умов, у результаті всебічного аналізу важливості суті висунутої гіпотези, усі гілки виконавчої влади як у центрі, так і на місцях почнуть працювати у підсиленому режимі, готуючись до можливого розвитку непростих за змістом та обсягом подій.

3. Держава знаходиться в умовах необхідності введення плану територіальної оборони при різкому погіршенні обстановки у прикордонній зоні з однією із держав-сусідок. Це можна віднести до третьої гіпотези, яка буде певним сигналом не лише вищим органам виконавчої влади держави, а і центральним і регіональним.

У разі розвитку подій за сценарієм цієї гіпотези, разом з діями вищого керівництва Збройних Сил України, починають за окремим планом діяти регіональні органи виконавчої влади, у тому числі й у сфері охорони правопорядку.

Висунувши таку гіпотезу, можна перевірити систему державного управління з багатьох проблемних питань,

у тому числі й з організації взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку.

Отже, наведені вище три гіпотези, які мають право на життя, дозволяють у першу чергу органам державної влади об'єктивно оцінити стан справ за багатьма напрямками державного управління, у тому числі і що стосується взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку.

У зв'язку з викладеним вище постає питання щодо організації діяльності органів виконавчої влади на випередження можливого розвитку подій в державі за розглянутими вище та іншими гіпотезами. На нашу думку, дії органів виконавчої влади лише при організації взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку можуть бути за моделлю, структура якої наведена на рис. 2.

За висунутою гіпотезою здійснюється обґрунтування варіантів можливих ситуацій і передбачаються наслідки. Проведений аналіз дає підґрунтя щодо необхідних заходів та дій органів виконавчої влади у разі організації взаємодії суб'єктів регіонального рівня:

Рис. 1. Етапи механізму наростання незадоволення громадян та переростання їх до організованих заворушень

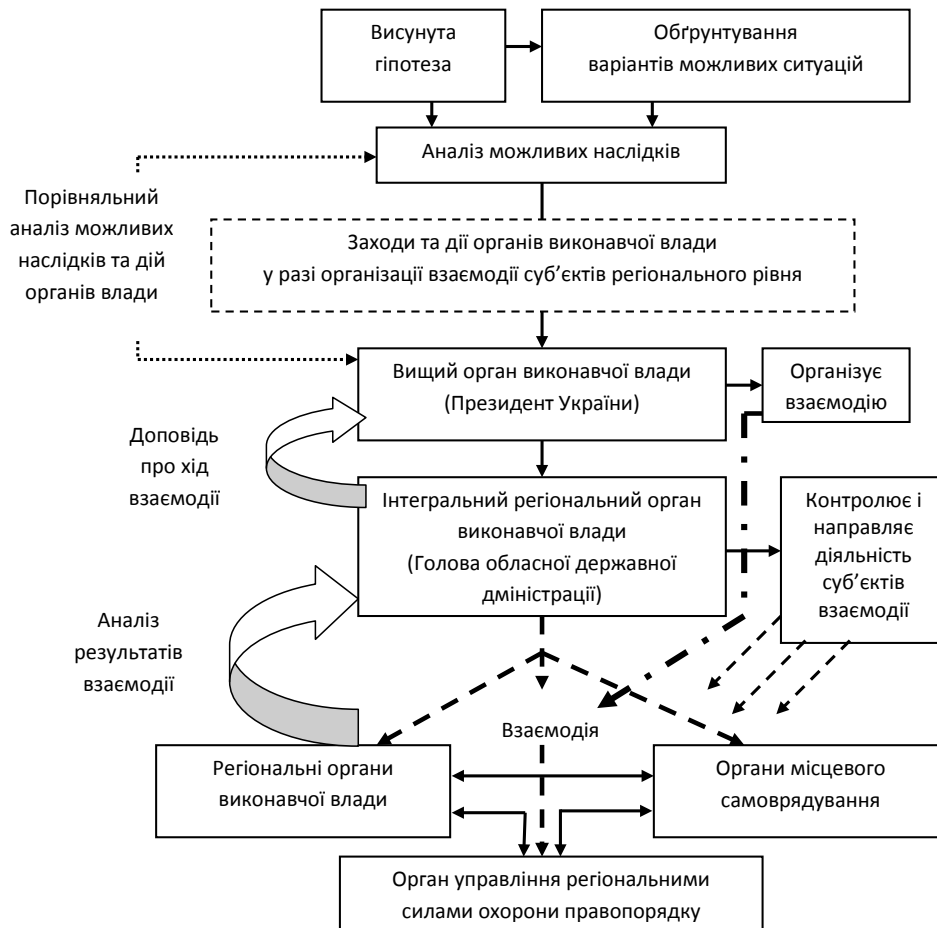

Рис. 2. Структура моделі дії органів виконавчої влади при організації взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку

а) вищий орган виконавчої влади (наприклад, Президент України) організує взаємодію регіональних органів виконавчої влади і надає необхідні додаткові повноваження інтегральному регіональному органу виконавчої влади – голові обласної державної адміністрації;

б) інтегральний регіональний орган виконавчої влади здійснює управління суб'єктами взаємодії;

в) суб'єкти взаємодії (регіональні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та орган управління регіональними силами охорони правопорядку) здійснюють взаємодію відповідно до розробленої організації та розвитку ситуації в регіоні.

Отже, наразі проблема взаємодії регіональних органів виконавчої влади, до яких слід уналежнити місцеві органи виконавчої влади і органи місцевого самоврядування з органами регіональних сил охорони правопорядку, є найбільш важливою серед усіх, які можна віднести до внутрішньої безпеки держави і удосконалення державного управління. Ця взаємодія організується вищим органом виконавчої влади виходячи з висунутих гіпотез та можливих наслідків ситуацій, обґрунтованих у межах зазначених гіпотез.

Актуальність проблеми щодо необхідності взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку зумовлена:

а) відсутністю в повному обсязі законодавчої бази, в якій визначені принципи, методи і порядок організації та здійснення взаємодії регіональних органів виконавчої влади за різних умов обстановки як у мирний час, так і на особливий період;

б) відсутністю розробленого методичного апарату щодо формування інтегрального регіонального органу виконавчої влади, який здійснює управління суб'єктами взаємодії регіонального рівня;

в) наявністю світового досвіду останніх років, який свідчить про «розширення географії» виникнення масових заворушень від окремих міст (селищ) до регіонів або регіонів держави;

г) відсутністю методичного апарату визначення старшинства суб'єктів взаємодії у разі ускладнення обстановки в регіоні держави;

д) складністю централізованого управління вищим органом виконавчої влади складними процесами, які можуть призвести до заворушень в регіонах держави, викликаних різними обставинами;

е) відсутністю єдиного органу управління й обґрунтованої системи управління регіональними силами охорони правопорядку як складової суб'єктів взаємодії регіонального рівня;

ж) невизначеністю раціонального складу органів та сил охорони правопорядку як складових системи взаємодії регіональних органів виконавчої влади.

Таким чином, висунуті об'єктивні гіпотези як науковий інструмент дозволяють органам державної влади з інших позицій розглядати ситуацію, яка може скластися в державі або її регіонах і по-новому спланувати свою діяльність в тій чи іншій сфері, у тому числі і у взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку.

Обґрунтована роль і місце гіпотез у разі формування системи взаємодії регіональних органів вико-

навчої влади у сфері охорони правопорядку може бути використана при обґрунтуванні:

а) методу формування інтегрального регіонального органу виконавчої влади, який наділений вищим органом виконавчої влади додатковими повноваженнями для ефективного здійснення управління суб'єктами взаємодії регіонального рівня;

б) методичного апарату визначення старшості суб'єктів взаємодії у разі динамічної зміни ускладненої обстановки в регіоні держави.

Література.

1. Словник іншомовних слів [Текст] / За ред. члена-кореспондента АН УРСР О. С. Мельничука. – К. : Гол. ред. УРЕ, 1977. – 775 с.

2. Науково-дослідна робота Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президенті України, Академії внутрішніх військ МВС України та Інституту підготовки юридичних кадрів для СБУ України НУ «ЮАУ імені Ярослава Мудрого» за темою: «Розроблення та наукове обґрунтування механізмів взаємодії та порядку сумісних дій органів державної влади, місцевого самоврядування з силами охорони правопорядку в умовах виникнення кризових ситуацій соціального характеру» (проміжний).

3. Космогонічні гіпотези щодо походження сонячної системи / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/astronom/25896>. – Назва з екрану.

4. Гіпотези про походження Землі / [Електронне видання]. – Режим доступу: http://geosite.com.ua/index/gipotezi_pro_pokhodzhennja_zemli/0-382. – Назва з екрану.

5. Вчені скоротили гіпотезу шести рукописів / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.korrespondent.net/tech/science/1287906-vcheni-skorotili-gipotezu-shesti-rukostiskan>. – Назва з екрану.

6. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень : проблеми теорії, методології, практики : моногр. [Текст] / В. Д. Бакуменко. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 328 с.

7. Орлов М. М. Формування системи взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку (теоретико-методологічні засади) : моногр. [Текст] / М. М. Орлов – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2012. – 344 с.

УДК 332.142.6

Дар'я Піддубна

ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАХИСТУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ – ЕЛЕМЕНТ СТАЛОЇ КОНЦЕПЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Стаття присвячена аналізу нормативних актів, які діють в Європейському Союзі, та законопроекту «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини», прийнятого до першого читання Верховною Радою України. Шляхом

© Піддубна Д.С., 2012.

правового врегулювання процесу виробництва органічної продукції здійснюється крок до забезпечення екологічної безпеки.

Ключові слова: органічна продукція, виробництво, екологічна безпека, генетично модифіковані організми, правові основи.

✦ Сучасний розвиток суспільних відносин, виникнення та застосування інноваційних технологій та їхнє застосування у повсякденному житті зумовлює появу і нормативну неврегульованість невідомих чи неналежно оформлених правових аспектів, до яких сміливо можемо уналежнити об'єкти нового правового регулювання XXI століття – генетично модифіковані організми (далі – ГМО), які зазнають масового розповсюдження та вжитку майже у кожній галузі господарювання. Саме із окресленим аспектом пов'язана увага, яка знає всесвітнього спектру розповсюдження – забезпечення на міжнародному, регіональному та національному рівнях правових основ захисту органічної продукції. Оскільки дана сфера є достатньо новою у забезпеченні правовими нормативами та з урахуванням світових тенденцій, для України постає новий концептуальний напрям доктринального пошуку, а саме нормативне забезпечення органічної продукції, яка набуває особливого значення не лише як напрям правового регулювання, але і як практичний елемент, який має соціальне значення для кожного жителя нашої країни.

✦ Світовий перехід до органічної, екологічної, екологічно чистої продукції зумовили певні наукові напрацювання, як вітчизняних науковців, так і міжнародних, зокрема таких, як: Бистров Г. Є., Семчик В. І., Статівка А. М., Піддубний О. Ю., Лозо В. І., Брінчук М. М., Дубовік О. Л., Корнієнко В. М. та інших. Висвітлені доробки містять започаткований напрям праці, який необхідно розширювати та удосконалювати, зокрема виходячи із позицій започаткування використання без належного правового врегулювання ГМО, оскільки дані внески у науці містять дуже мізерний вклад.

Зазначені позиції обумовлюють актуальність та проблематику наукового пошуку, а також дають можливість виділити не вирішені частини досліджуваного питання у загальному вигляді, окреслити мету, а саме: розглянути правовий захист органічної продукції від генетично модифікованих організмів в Україні на підставі нормативів, які діють на міжнародному рівні.

✦ Для реалізації окресленого аспекту в доктринальному вимірі були поставлені наступні завдання:

- дослідження правових основ міжнародного значення;
- аналіз нормативно-правової бази України у відповідності до окресленої теми наукового пошуку;
- здійснення відповідних порівнянь та виділення певного напрямку подальшого наукового пошуку, розробки відповідних законодавчих актів з урахуванням національних інтересів та відповідно до міжнародних стандартів з обов'язковим включенням світових тенденцій, які уже набули ознаки реального практичного важеля.

✦ Початок XX–XXI століття зумовив масове застосування недосліджених повною мірою, але охарактеризованих у переважній більшості негативним впливом – генетично модифікованих організмів, закріплення на міжнародному рівні майже у кожному нормативному акті факту про можливі ризики від їхнього використання. Подібне розповсюдження знало свого апогею і на теренах України, але, що є характерним – без жодного